

Aneks do Wskazań duszpasterskich cz. I

PROPOZYCJA RAMOWEGO PROGRAMU FORMACJI

WPROWADZENIE

ISTOTA FORMACJI ŻYCIA KONSEKROWANEGO

Wszyscy wierzący w sakramencie chrztu są wezwani do naśladowania Chrystusa, jednak osoby konsekrowane są powołane do szczególnej zażyłości z Nim i oddania się Mu w sposób "niepodzielny"¹. **Istotą życia konsekrowanego** jest naśladowanie Chrystusa na drodze rad ewangelicznych, postęp w doskonałości, szczególna wrażliwość i dyspozycyjność na działanie łaski Bożej oraz wczuwanie się w potrzeby Kościoła. Do podjęcia i realizacji tej formy życia niezbędna jest formacja.

Formacja chrześcijańska to proces stawania się uczniem Chrystusa przez wzrastanie w jedności z Nim i upodabnianie się do Niego. Formacja musi objąć całą osobę i realizować cel.² Człowiek poddając się formacji dojrzewa osobowo i duchowo to znaczy podlega procesowi kształtowania postawy życiowej, która weryfikuje poznanie i przeżywanie treści wiary chrześcijańskiej oraz względnie stałe działanie zgodne z wyborem.³

Tak rozumiana formacja nie jest przywilejem zastrzeżonym tylko dla niektórych, ale prawem i obowiązkiem wszystkich.⁴

Celem formacji jest zjednoczenie z Bogiem, które czyni z osoby formowanej nowego człowieka – świadka Królestwa Bożego.

Uzasadnieniem formacji osoby konsekrowanej jest konieczność towarzyszenia formowanemu, którzy odpowiadając na Boże wezwanie weszli na drogę rad ewangelicznych i dążą do doskonałości w spotkaniu z odkupieńczą miłością Chrystusa.

TREŚĆ FORMACJI

Treścią formacji jest naśladowanie Chrystusa. Proces formacji obejmuje całego człowieka: jego człowieczeństwo, życie wiary, konkretne powołanie, prowadząc do jego pełnej integracji. Nie możemy mówić o jednym z tych wymiarów pomijając pozostałe.

Najbardziej podstawowym jest **człowieczeństwo**. Jego najgłębszą istotą jest bycie ikoną Boga. Człowiek wzrasta przez poznanie i budowanie relacji braterskich.

Proces kształtowania postawy życiowej w tym wymiarze musi wziąć pod uwagę uwarunkowania psychofizyczne, intelektualne, zdolność do budowania relacji oraz środowisko wzrostu osoby.

Pełnię możliwości swego rozwoju człowiek osiąga uczestnicząc przez Chrystusa w życiu Trójcy Świętej. Dojrzewa do świętości żyjąc nowym życiem dziecka Bożego zgodnie z wolą Ojca.

Formacja **chrześcijańska** wprowadza w treść wiary, pomaga rozpoznawać wolę Bożą i uzdalnia do przyjęcia łaski Bożej.

¹ VC, 104.

² ChL 57.

³ M. Chmielewski, Vademecum duchowości katolickiej, s. 20.

⁴ VC 63.

Charyzmat **życia konsekrowanego** jest zakorzeniony w sakramencie chrztu. Wezwanie do upodobniania się do Jezusa ubogiego, posłusznego i czystego przyjmuje tu formę szczególnego zobowiązania (ślubu, przyrzeczenia) ze względu na Królestwo Niebieskie.

Formacja wspomaga osobę konsekrowaną w wiernym przyswajaniu sobie uczuć i myśli Jezusa ku Ojcu⁵ oraz czytania znaków czasu w kontekście pierwszego „tak”.

ETAPY FORMACJI

1. Formacja początkowa

Pierwszym etapem formacji początkowej jest głębsze zrozumienie i przyjęcie Bożego wezwania, zapoznanie z charyzmatem i przygotowanie do podjęcia decyzji.⁶

Następny etap to czas głębszego rozpoznania swej motywacji i głębszego poznania powołania. Wprowadza on do nowego sposobu życia, tak by osoba powołana mogła podjąć dojrzałą i ważną decyzję dotyczącą przyjęcia zobowiązań związanych z życiem konsekrowanym i kontynuowania swej formacji na dalszych jego etapach. Czas ten służy głębszemu poznaniu siebie i przyswojeniu wiedzy teologicznej oraz formacji duchowej i apostołskiej.

Etap poprzedzający podjęcie zobowiązań czasowych pozwala doświadczyć, że życie jest procesem, który przez zjednoczenie z Chrystusem zakorzenia w Bogu i uzdalnia do poświęcenia swego życia Chrystusowi.

Podejmując czasowe zobowiązania osoba konsekrowana ostatecznie potwierdza prawdziwość swego powołania i przygotowuje się do konsekracji poprzez program formacyjny umożliwiający postęp w rozwoju ludzkim, duchowym, apostołskim.

2. Formacja permanentna

Celem formacji ciągłej jest wspomaganie rozwoju osoby konsekrowanej przez cały okres jej życia⁷. Formacja permanentna jest procesem nieustannego podtrzymywania świeżości i autentyczności początków oraz odwagi w dawaniu odpowiedzi na znaki czasu⁸ w świetle Ewangelii i własnego charyzmatu.

Formacja permanentna obejmuje wymiar życia duchowego, ludzkiego, apostołskiego, kulturowego, zawodowego i wymiar charyzmatu, który gromadzi w sobie wszystkie pozostałe.⁹

ŚRODKI FORMACJI

Warunkiem, od którego zależy skuteczność formacji, jest gotowość do nawrócenia. Osoba konsekrowana odkrywa wolę Pana i znajduje źródło życia w Słowie Bożym, Eucharystii, Liturgii, świadomym życiu sakramentalnym, adoracji, wytrwałej modlitwie.

Pomocniczymi środkami formacji osób konsekrowanych są: ćwiczenia duchowe, kierownictwo duchowe, pokuta, dzieła miłosierdzia, apostołstwo, a także spotkania formacyjne, dzielenie się doświadczeniem wiary we wspólnocie, rozmowy indywidualne, dni skupienia, rekolekcje, lektura, studia.

ŚRODOWISKO FORMACJI

Naturalnym środowiskiem formacji dla chrześcijanina jest Kościół. W instytucjach życia konsekrowanego uprzywilejowanym środowiskiem formacji jest wspólnota, a dla osób

⁵ Instrukcja *Rozpocząć na nowo od Chrystusa*, 15.

⁶ VC 65.

⁷ VC 69.

⁸ Instrukcja *Rozpocząć na nowo od Chrystusa*, 20.

⁹ VC 71.

realizujących swe powołanie do życia konsekrowanego w świecie osoby żyjące tym samym charyzmatem oraz środowisko pracy i posługi apostołskiej.

FORMATORY

Bezpośrednia odpowiedzialność za formację spoczywa na przełożonych i osobach przez nich wyznaczonych, lecz wzrost ku pełnej dojrzałości będzie niemożliwy bez zaangażowania osoby formowanej w proces formacji.

FORMACJA STANU DZIEWIC

ISTOTA I SKUTKI KONSEKRACJI DZIEWIC

Począwszy od czasów apostołskich dziewice chrześcijańskie, powołane przez Pana, by poświęcić się Mu w sposób niepodzielny¹⁰ w większej wolności serca, ciała i ducha, podejmowały za aprobatą Kościoła decyzję życia w stanie dziewictwa dla Królestwa niebieskiego.¹¹

Dziewice, wyrażając święty zamiar gruntowniejszego naśladowania Chrystusa zostają mistycznie zaślubione Chrystusowi, Synowi Bożemu, i przeznaczone na służbę Kościołowi.¹² Przez uroczysty obrzęd dziewica staje się osobą poświęconą, wielkim znakiem miłości Kościoła do Chrystusa i eschatologicznym obrazem niebieskiej Oblubienicy i przyszłego życia.¹³

Po Soborze Watykańskim II powrócono do konsekracji kobiet żyjących w świecie. Prowadzą one indywidualny tryb życia w świecie, nie podlegając żadnym strukturom życia wspólnotowego. Wspólnotą dla dziewicy konsekrowanej, w której realizuje swoją misję, jest Kościół diecezjalny, do którego przynależy i w pełni uczestniczy w jego życiu.

W przeżywaniu świętości ewangelicznej dziewica konsekrowana może podjąć wybraną przez siebie formę duchowości zakorzenioną w Tradycji Kościoła.

SPECYFIKA FORMACJI

Proces formacji stanu dziewic powinien uwzględnić, że jest to **indywidualna forma życia**, której charyzmatem jest nie tyle działanie, co **bycie znakiem** poprzez sam fakt podjęcia zobowiązania do **życia w czystości** ze względu na Królestwo Niebieskie.

TREŚĆ

Celem ogólnym formacji dziewic JEST WYCHOWANIE DO MIŁOŚCI OBLUBIEŃCZEJ.

Myślą przewodnią, swoistym kluczem w doborze treści jest charyzmat stanu: BYĆ ZNAKIEM.

Najdoskonalszym **wzorem** dla dziewicy konsekrowanej jest MARYJA.¹⁴

• *Człowieczeństwo*

Istotą człowieczeństwa jest bycie IKONĄ BOGA.

Celem formacji w tym zakresie jest POZNANIE SIEBIE SAMEGO I SIEBIE W RELACJI Z DRUGIM (aby posiadać siebie i stać się darem).

Myślą przewodnią (kluczem w doborze treści) jest PRAWDA.

¹⁰ 1 Kor 7, 34-36.

¹¹ Mt 19, 12; KKK, 922.

¹² KPK, kan. 604 § 1.

¹³ Obrzędy konsekracji dziewic, *Wprowadzenie ogólne*, 1-2; KKK, 923.

¹⁴ Instrukcja *Rozpocząć na nowo od Chrystusa*, 46.

Przykładowe zagadnienia:

- Stworzenie na obraz i podobieństwo Boga do życia w komunii z Nim i drugim człowiekiem.
- Poznanie siebie jako kobiety w wymiarze fizycznym, psychicznym, intelektualnym i duchowości.
- Podstawowe powołanie kobiety jako córki, oblubienicy i matki.
- Budowanie relacji z drugim człowiekiem w postawie gotowości do bycia obdarowanym i bycia darem dla innych.

• **Chrześcijaństwo**

Istotą chrześcijaństwa jest bycie UCZNIEM JEZUSA.

Celem formacji w tym zakresie jest DOŚWIADCZENIE ŚWIĘTOŚCI.

Myślą przewodnią (kluczem w doborze treści) jest NOWE ŻYCIE mocą Ducha Świętego, w Chrystusie, zgodne z wolą Bożą.

Przykładowe zagadnienia:

- Chrzest narodzeniem do nowego życia w Chrystusie.
- Bóg objawia się człowiekowi przez Słowo.
- Modlitwa – źródła, droga, przewodnicy.
- Liturgia i życie sakramentalne Kościoła.
- Świadectwo słowa (apostolstwo) i czynu (Dekalog, przykazanie miłości, błogosławieństwa, przykazania kościelne, cnoty boskie, cnoty główne itd.).
- Pełnienie woli Bożej (rozeznanie, prowadzenie przez Ducha Świętego).
- Postawa służby (obecność, słowo, modlitwa, działanie, odkrycie charyzmatu osobistego)

• **Życie konsekrowane**

Istotą życia konsekrowanego jest BYCIE WYBRANYM.

Celem formacji jest DOŚWIADCZENIE OBLUBIEŃCZOŚCI.

Myślą przewodnią jest OFIARA.

Przykładowe zagadnienia:

- Życie konsekrowane jako dar z siebie poprzez życie radami ewangelicznymi.
- Konsekracja zakorzeniona w sakramencie chrztu.
- Wezwanie do radykalizmu ewangelicznego.
- Konsekracja a profesja.
- Czystość – ubóstwo – posłuszeństwo: Stary Testament, Nowy Testament (Jezus, Maryja, Apostołowie), aktualizacja.

• **Życie konsekrowane – dziewictwo konsekrowane**

Istotą dziewictwa konsekrowanego jest bycie wybranym aby BYĆ ZNAKIEM.

Celem formacji jest doświadczenie oblubieńczości w SPOTKANIU Z DZIEWICZĄ MIŁOŚCIĄ CHRYSYUSA.

Myślą przewodnią są ZAŚLUBINY.

Przykładowe zagadnienia:

- Ślub czystości: wartość dziewictwa w świecie – kiedyś i dzisiaj, ślub prywatny a ślub publiczny, miłość oblubieńcza, zaślubiny.
- Zakotwiczenie w celu: mentalność „eschatologiczna”, modlitwa zjednoczenia, życie „prorockie”.
- Służba Kościołowi: posłuszeństwo biskupowi, posłannictwo dziewicy konsekrowanej w Kościele (bycie znakiem miłości Kościoła do Chrystusa i eschatologicznym obrazem niebieskiej oblubienicy i przyszłego Kościoła; służba zgodna ze swoim charyzmatem)
- Diecezja – historia i współczesność.
- Stan dziewic: historia, współczesność, święte dziewice, Magisterium Kościoła o stanie dziewic.

ETAPY FORMACJI

Planując proces formacji na każdym jej etapie **wykorzystujemy treść dotyczącą wszystkich wymiarów** omówionych wyżej. Dobieramy ją biorąc pod uwagę cel każdego z etapów. Na każdym etapie formacji niezbędne jest indywidualne kierownictwo duchowe.

I etap – ROZEZNANIE

Cel: Rozeznanie powołania.

Czas trwania: do 1 roku

Forma:

- uczestnictwo w spotkaniach ogólnych
- lektura (broszura)

Zakończenie: złożenie podania na ręce Biskupa Diecezjalnego.

II etap – FORMACJA POCZĄTKOWA

Cel: przygotowanie do konsekracji (formacja do umiłowania charyzmatu).

- a. przygotowanie do prywatnego zobowiązania czasowego:

Czas trwania: od 1 do 2 lat

Forma:

- uczestnictwo w spotkaniach ogólnych
- spotkania dodatkowe
- lektura
- rozmowy indywidualne
- rekolekcje

Zakończenie: rekolekcje i złożenie zobowiązania czasowego (na okres roku, odnawiany przez kolejne lata).

- b. przygotowanie do konsekracji:

Czas trwania: od 3 do 6 lat

Forma:

- uczestnictwo w spotkaniach ogólnych
- spotkania dodatkowe
- lektura
- rozmowy indywidualne
- rekolekcje

Zakończenie: złożenie podania na ręce Biskupa Diecezjalnego, rekolekcje i konsekracja.

III etap – FORMACJA CIĄGŁA

Cel: pogłębienie wiary, wierność charyzmatowi, aktualizacja charyzmatu (czytanie znaków czasu).

Czas trwania: do końca życia

Forma:

- uczestnictwo w spotkaniach ogólnych
- rekolekcje
- lektura
- konferencje itp.

ŚRODKI FORMACJI

W formacji dziewic konsekrowanych szczególnie cennymi środkami oprócz najbardziej podstawowych (patrz: rozdz. IV Wprowadzenia) są: lektura, spotkania ogólne i rozmowy indywidualne (w tym bardzo ważne jest stałe kierownictwo duchowe i współpraca z formatorem).

ŚRODOWISKO FORMACJI

Dla dziewic konsekrowanych środowiskiem formacji jest wspólnota Kościoła lokalnego i osoby żyjące tym samym charyzmatem.

FORMATORY

Bezpośrednia odpowiedzialność za dziewice konsekrowane na terenie diecezji spoczywa na biskupie diecezjalnym, który rozeznaje autentyczność powołania¹⁵, dopuszcza do konsekracji i jest szafarzem obrzędu konsekracji dziewic.

Do biskupa diecezjalnego należy ustalenie sposobu, w jaki dziewice prowadzące życie świeckie mają się zobowiązać do zachowania dziewictwa na zawsze.¹⁶

Przed konsekracją biskup diecezjalny przeprowadza rozmowę z kandydatką na temat jej sposobu życia, którego wymaga charakter charyzmatyczny dziewictwa konsekrowanego.

Po konsekracji do obowiązków Biskupa należy:

- troska o formację ciągłą,
- podtrzymywanie duchowej więzi z dziewicami konsekrowanymi,
- regularne spotkanie z każdą z dziewic w celu weryfikacji sposobu życia i ewentualnej posługi na poziomie diecezji,
- ustanowienie kierowników duchowych dla wszystkich dziewic,
- podejmowanie odpowiednich działań w przypadku nie stosowania się do norm określonych statutem i w sytuacjach wątpliwych.

Biskup diecezjalny może powierzyć odpowiedzialność za formację początkową i ciągłą oraz opiekę duszpasterską nad dziewicami konsekrowanymi odpowiednio przygotowanemu kapłanowi lub prezbiterowi.

WSKAZANIA PRAKTYCZNE

Przygotowując szczegółowy program formacji dla konkretnych osób warto pamiętać, że:

- siłą charyzmatu stanu dziewic jest: świadectwo życia wskazujące na najbardziej istotny punkt odniesienia jakim jest miłość Chrystusa obecnego w świecie i przeznaczenie do życia w chwale oraz mentalność eklezjalna – zakorzenienie w Kościele lokalnym, dyspozycyjność,
- słabość może przejawiać się w indywidualizmie, poczuciu wyższości (niższości), zamknięciu się we własnym świecie, rozmyciu własnej tożsamości, aktywizmie, poczuciu osamotnienia,
- formacja ciągła może być prowadzona we współpracy z innymi diecezjami przy uwzględnieniu wzajemnych doświadczeń,
- do konsekracji można dopuszczać dziewice żyjące w świecie, które:
 - nigdy nie zawierały małżeństwa ani nie żyły publicznie, czyli jawnie, w stanie przeciwnym czystości;
 - według ogólnej opinii przez swój wiek, roztropność i obyczaje dają rękojmię, że wytrwają w życiu czystym oraz poświęconym służbie Kościołowi i bliźnim;
 - zostały dopuszczone do konsekracji przez biskupa ordynariusza miejsca.¹⁷

Warto będzie w najbliższej przyszłości opracować zestaw lektur służących formacji początkowej i ciągłej. W przygotowaniu jest obecnie zbiór tekstów do rozmyślań wyjętych z nauczania Kościoła, pism ascetycznych i pism Ojców Kościoła.

¹⁵ VC, 49.

¹⁶ Pontificale Romanum, Konsekracja dziewic, 5

¹⁷ Pontificale Romanum, Konsekracja dziewic, 5